

Írta:

Ahol bíznak a családban Egy új-zélandi szociális munkás tapasztalataiból

„Amikor kezdő szociális munkásként örökbeadó és örökbefogadó szülők tanácsadásával kezdtem el foglalkozni 1975-ben, úgy döntöttem, hogy a nyitott örökbefogadás lehetőségét – mint egy választható lehetőséget – megvitatom minden örökbefogadni szándékozóval és vér szerinti szülővel. Mivel hiszek abban, hogy minden felnőtt képes eldönteni, mi számára a legjobb megoldás, szerepemet abban láttam, hogy segítek minden hozzám fordulónak az örökbefogadás különböző formáit és az abban rejlő lehetőségeket végiggondolni. A végső döntést azonban mindig rájuk hagytam.”

Két napra – kifejezetten szakmai tapasztalatsere céljából – Budapestre jött Mary Iwanek, új-zélandi szociális munkás, az új-zélandi gyermek- és ifjúságvédelmi szervezet (New Zealand Children and Young Persons Service) munkatársa, ezen belül az örökbefogadással foglalkozó csoport vezetője (National Adoptions Manager). Vajon mire megyünk az új-zélandi tapasztalatokkal? Van-e értelme a párbeszédnek? – kérdezheti a munkájában túlterhelt szakember, aki már végighallgatta néhány külföldi vendég előadását. Azt hiszem, akik ott voltak ezen a szakmai találkozón, nem bánták meg. Böven van mit tanulnunk az új-zélandi gyakorlatból!

Új-Zélandon körülbelül húsz éve kezdődött a gyermekvédelmi rendszer átalakulása, és úgy tűnik, ma már komoly sikerekről számolhatnak be. Hogy mi ez az átalakulás? Nekünk is ismerősek a feladatok: nevelőotthonok bezárása, illetve családias otthonokká való átalakítása; a családok támogatása mindenekelőtt azért, hogy a gyereket a családban nevelhessék; a „nagycsaládban” rejlő lehetőségek maximális kihasználása; a szakemberek és a családok közötti egyenlőbb viszony kialakítása; a gyereknevelés felelősségének visszaadása a családnak; a családok maximális bevonása a gyerek sorsáról való döntésbe; a gyerek biztonságának megteremtése családján belül és csak végszükség esetén nevelőszülőknél való elhelyezéssel; a gyerek érzelmi fejlődésének biztosítása többek között a folyamatosság feltételének megteremtésével; gyors esetkezelés; büntetés helyett a megfelelő szolgáltatások és támogató rendszerek kiépítése és feltárása; az eltérő kultúrájú, vallású családok normáinak maximális tiszteletben tartása.

Mary Iwanek harmincéves szakmai tapasztalattal rendelkezik, a gyakorlatban élte meg a gyermekvédelmi munka átalakulását. Talán emiatt értettük egymást olyan jól ezen a két napon. Mary mintha pillanatok alatt átlátta volna, hol tartunk mi, és milyen nehézségekkel kell megbirkózniuk azoknak, akik a gyermekvédelem területén valódi változásokat szeretnének elérni. Minden olyan megjegyzésünkre, ami úgy kezdődött: „Igen, ez így biztos lehetséges Új-Zélandon, de nálunk...” Mary válasza ez volt: „Mi is úgy gondoltuk akkor, hogy jók ezek a nyugati módszerek, de Új-Zéland más, itt ez nem megvalósítható. A szakemberek nagyon féltették kompetenciájukat, nehezen adták fel megszokott gyakorlatukat, egyáltalán nem volt könnyű elfogadni az új gondolatokat, módszereket. A gyakorlat átalakulása lassú folyamat.”

A szakmai programnak két témája volt. Első nap a nyitott örökbefogadás gyakorlatáról beszélgettünk, a második napon a családi csoport konferenciáról hallhattunk.

Nyitott örökbefogadás

A hazai gyakorlatban az örökbefogadás két fő típusát különböztetjük meg (eltekintve a családon belüli, ill. az újraraházasodás révén történő örökbefogadásoktól): a GYIVI-n keresztül bonyolított titkos örökbefogadást és a nyílt örökbefogadást, ami elvben az örökbeadó és örökbefogadó közötti megállapodás révén történik, a gyakorlatban mindenféle közvetítőkön keresztül. Az új-zélandi gyakorlat a nyitott örökbefogadást részesíti előnyben, ami a hivatalos örökbefogadással foglalkozó irodákon keresztül zajlik és célja, hogy folyamatos kapcsolattartás valósuljon meg az örökbefogadott gyerek örökbefogadó és vér szerinti szülei között. (Még véletlenül sem szabad azonosnak képzelnünk a hazai nyílt örökbefogadásokat a külföldön egyre terjedő nyitott örökbefogadásokkal!) Húsz-harminc évvel ezelőtt Új-Zélandon is a titkos örökbeadás volt a gyakorlat az állami gyermekvédelemben. Az örökbefogadások titkossága mellett a szakemberek akkori véleménye szerint az szolgált, hogy ez biztosítja az érintett személyek védelmét, anonimitását: a vér szerinti szülő elfelejtheti szegényét; az örökbefogadó szülő számára pedig biztonságot jelent. Freud és Bowlby pszichológiai elméletei a kötődésről is ezt támasztották alá, hangsúlyozva, mennyire fontos a gyermeknek az egy szülőhöz (szülőpárhoz) való kötődés. Az újabb pszichológiai elméletek azonban megkérdőjelezzik ennek a szemléletnek a létjogosultságát. Mind a humanisztikus pszichológia, mind a különböző családterápiás irányzatok a titok és titkolódzás veszélyeire hívják fel figyelmünket és arra, hogy a gyermeknek egészséges énefejlődése szempontjából fontos tudnia száunázásáról, születésének körülményeiről. A nyitott örökbefogadás gyakorlata is ezen az elven nyugszik, és a vér szerinti és örökbefogadó család kapcsolattartásával a gyerek számára elfogadhatóvá, természetessé teszi azt, hogy ő örökbefogadott.

A titkos örökbefogadás esetében a gyerek magára marad. Senki sem törődik azzal, hogy mi zajlik le az örökbefogadott gyerekben. A tapasztalt gyermekvédelmi szakemberek mind találkoztak már olyan esetekkel, amikor a titok a kamaszkor körül súlyos krízisekhez, gyakran valódi szakításokhoz, hosszabb-rövidebb ideig tartó sérülésekhez vezetett. Gyakran csak ekkor fordulnak az örökbefogadó családok szakemberekhez segítségért, akik ilyenkor már alig tudnak beavatkozni. A nyitott örökbefogadás gyakorlata ezzel szemben lehetővé teszi, hogy már a terhesség pillanatától szakember segítségével készülhessen a vér szerinti és az örökbefogadó szülő a rájuk váró feladatra. Ez az a pillanat, amikor a szakemberek a legtöbb segítséget nyújthatják a feleknek a megfelelő tájékoztatással, a lehetséges problémák végigbeszélésével. Sokkal megfelelőbb (költségkímélőbb) tehát az intenzív szakmai beavatkozás az örökbefogadás előkészítésekor és az örökbefogadást követő év során.

A vér szerinti szülővel kapcsolatban merült fel a legtöbb kétely az új-zélandi szakemberekben is (akárcsak ezen a beszélgetésen): mi van, ha a vér szerinti szülő váratlanul felkeresi a családot, ha zaklatni, zsarolni kezdi az örökbefogadó szülőket. Mary véleménye szerint a jól előkészített örökbeadásoknál ez nem fordul elő. Ha ilyesmi adódik, akkor többnyire kiderül, hogy az esettel foglalkozó szakember nem végzett alapos munkát.

---

¹ Nyílt helyett nyitott örökbefogadásnak nevezem azokat az örökbefogadásokat, ahol van valamilyen folyamatos kapcsolat a vér szerinti ti szülő és az örökbefogadó család között. Ezzel szeretném elkerülni, hogy összekeverjük a fogalmat a ma Magyarországon nyílt örökbefogadásnak nevezett gyakorlattal, ami csak nagyon korlátozott mértékben (vagy egyáltalán nem) jelent kapcsolattartást az örökbeadók és örökbefogadók között. (Szilvási Léna)

A kérdésekre válaszolva Mary Iwanek elmondta, hogy a vér szerinti szülővel való kapcsolattartás egyáltalán nem csökkenti az örökbefogadó szülők biztonságérzetét szülői szerepükben; a gyerekek egyértelműen örökbefogadó szüleiket tekintik szülőnek, a vér szerinti szülő családtagnak, jó ismerősnek számít, és ez általában nem okoz zavart a gyerekek fejében. A vér szerinti szülők számára megnyugvást jelent, hogy kapcsolatban lehetnek gyerekükkel, illetve hogy tudhatják: jól van.

Új-Zélandon is, mint más nyugati országokban az örökbefogadások titkosságának gyakorlata akkor kérdőjeleződött meg először, amikor örökbefogadott felnőttek elkezdtek érdeklődni vér szerinti szüleik iránt. Civil és szakmai szervezetek segítették keresésüket, és sok esetben létre is jöttek a találkozások örökbeadó szülők és máj-felnőtt gyerekeik között. Az örökbefogadott felnőttekben tehát erős a késztetés a vér szerinti kapcsolatok ismeretére. Mindez felhívta a figyelmet arra, hogy talán mégsem annyira biztonságos és megnyugtató a titkos örökbefogadások gyakorlata. Két ponton kezdődött tehát el a gyakorlat megváltoztatása: egyrészt szakemberek segítették a felnőtt örökbefogadottakat vér szerinti családtagjaik felkutatásában és a találkozás előkészítésében, másrészt pedig az új örökbeadásoknál elkezdtek az örökbeadóknak és örökbe fogadni szándékozóknak ajánlani a folyamatos kapcsolattartás lehetőségét.

Családi konferenciák

A második nap témája a családi konferencia volt. Ez szintén új, de már széles körben használt és bevált módszer az új-zélandi gyermek- és ifjúságvédelmi gyakorlatban. A családi csoport konferenciák célja a család maximális bevonása a gyerek sorsáról való döntésbe. A módszer alapelvei szoros összefüggésben vannak az ENSZ-nek a Gyermek Jogairól szóló Deklarációjával, amely kimondja, hogy a gyerekek joga van ahhoz, hogy családjában nevelkedjék és az államnak kötelessége segíteni a családot abban, hogy a gyerek nevelkedéséhez megfelelő feltételeket tudjon biztosítani. A konferenciák bevezetésének elsődleges célja tehát, hogy a családdal közösen gondolják végig a szakemberek, hogy hol lehet a gyerek biztonságban, és ehhez milyen támogatásokra van szüksége a gyerekről gondoskodó családtagoknak. E módszer alapelve a nagycsalád bevonása a döntésbe. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy még a távoli (és távol élő) családtagok is komolyan veszik felelősségüket a családhoz tartozó gyerekekkel kapcsolatban. Röviden a konferenciák összehívásának koreográfiájáról (érdemes a hazai gyakorlattal gondolatban összevetni!):

- Jelzés érkezik a gyermekvédelmi központba egy gyerek vélt bántalmazásáról, az eset komolyságát és sürgősségét az illetékes szociális munkás mérlegeli. Ha indokoltnak látja, azonnal kimegy, hogy találkozzon a családdal.

- A szociális munkás további információkat gyűjt az esettel kapcsolatban, ha úgy tűnik, hogy a gyerek biztonsága veszélyeztetve van otthonában, elkezd feltérképezni a rokonságot.

- A hivatal koordinátora tíz napon belül megszervezi a családi csoport konferenciát, ahova minden fellelhető családtagot és érintett szakembert elhív. A találkozót nem a hivatalban, hanem lehetőség szerint a család lakókörnyezetében valamilyen közösségi házban szervezik meg, szükség esetén a távolabb élő rokonoknak fedezik az utazási költségeit.

- A családi konferencián a koordinátor elmondja a találkozó célját, a szakemberek mindenkit tájékoztatnak az összegyűjtött információk alapján, és ezután magukra hagyják a családot azért, hogy döntsék el ők, hol lenne biztonságos a gyerek elhelyezése.

- Ha megszületett a családi döntés, a szakemberekkel is megvitatják ezt. Végző soron a szakemberek felelőssége, hogy a gyerek szempontjából biztonságos döntés születessen.
- Tervet készítenek a jövőre vonatkozóan, és kijelölik azt a családtagot, aki a terv megvalósításáért és a hivatallal való kapcsolattartásért felelős.
- A tervet három- hathavonta értékelik, szükség esetén módosítják.
- Abban az esetben, ha a családnak és a szakembereknek nem sikerül megegyezniük, az eset a családi bíróság elé kerül, ahol már a bíró dönt a meglévő információk birtokában. A tapasztalatok szerint az esetek kilencven százalékát sikerül a családi konferenciákon rendezni és tíz százalékuk kerül a családi bíróság elé.

Filmen is végignézhettünk egy ilyen családi csoport konferenciát. Vizuálisan is érzékelhettük, hogy milyen világosak az egyes résztvevők szerepei, és hogy a döntés felelőssége valóban visszakerül a családhoz. Mint ahogy azt a jelenlévők kérdésére Mary is megerősítette, ezt a módszert a szakembereknek volt nehezebb elfogadni, a családok könnyebben tanultak megélni a benne rejlő lehetőségekkel. A szakemberek számára ez „hatalmi” helyzetük változását jelenti, hiszen jelentősen csökken súlyuk a döntéshozatalban. Szakmai magabiztosságuk e-miatt megrendül. A legnehezebb azonban az volt a szakemberek számára, hogy belássák, a családok valóban képesek kompetens döntést hozni a gyermek sorsáról, és valóban képesek – sokkal inkább, mint a szakemberek – a család számára elfogadható megoldást találni.

A családi konferenciák bevezetése jelentős változásokhoz vezetett. Néhány év alatt radikálisan csökkent az állami gondoskodás intézményrendszerébe került gyerekek száma. Abban a körzetben például, ahol Mary is dolgozott, a módszer bevezetése előtt 89 gyerek volt „idegen” nevelőszülőknél elhelyezve, és ez a szám lecsökkent 5-re! Elterjedt a családi konferenciák híre, és a családok kezdték igénybe venni ezt a szolgáltatást akkor is, amikor a gond még nem olyan nagy. Tehát szemben a korábbi helyzettel, amikor csak viszonylag súlyos veszélyeztetettség esetén érkeztek jelzések a gyermekvédelmi hivatal felé, most nagyobb a bizalom, és önkéntesen veszi igénybe a lakosság ezt a szolgáltatást. Korábban a gyermekvédelembe bekerült gyerekek 60%-a volt maori származású (ők alkotják Új-Zélandon a legjelentősebb kisebbségi csoportot), míg a maorik lakosságon belüli aránya csak 10% volt. (Kísérteties a hasonlóság az arányokban a roma származású gyerekekre vonatkozó hazai helyzethez!) Mary ezt az aránytalanságot egyértelműen a „fehér” (európai származású) középosztály eltérő értékrendjéből fakadó intoleranciának tekintette. Véleménye szerint a maorik és más kisebbségi csoportok joggal voltak bizalmatlanok azzal a gyermekvédelmi rendszerrel szemben, amely ennyire előítéletesen és idegen normák alapján ítélkezett szokásaik felett, és vette el tőlük a gyerekeiket. Az új szemlélet egyik alapelve a másság, az eltérő szokások maximális tisztelete. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy egyre több a maori származású szociális munkás, és jelentős figyelmet fordítanak a szociális munkások képzése során az előítéletek feldolgozására, a mássággal szembeni érzékenység fokozására és tudatosítására. A családi csoport konferenciák a maori családoknál voltak különösen eredményesek, mivel a módszer alapelve: a nagycsalád bevonása a döntéshozatalba természetesen illeszkedik a maori törzsi családstruktúrába.

E módszer másik fontos alkalmazási területe a fiatalok bünelkövetőkkel való foglalkozás. Az alapelvek ugyanazok, mint az örökbefogadás területén. A családi csoport konferenciák összehívásának célja ebben az esetben az, hogy a család alternatív megoldásokat találjon az első ízben bünelkövető fiatalok számára azért, hogy így elkerülhesse a büntetés-végrehajtás rendszerébe való bekerülést. Ez utóbbi ugyanis nagyon költséges, nevelési hatása minimális, ráadásul pedig nagy valószínűséggel bűnöző

életformára szocializál a zárt intézetekben. Az alternatív büntetések végrehajtását célszerű családi felügyelet mellett, a saját lakókörnyezeten belül megoldani.

A családi konferenciáknak ezekben az esetekben fontos hatása az, hogy itt a fiatalok elkövető családtagjai jelenlétében szembesül tetteivel, bocsánatot kell kérnie az áldozattól -és ezeknek jelentős hatása van saját felelősségének felismerésére.

Természetesen a családi konferenciák csak egy elemét jelentik a gyermekvédelmi beavatkozás teljes folyamatának. Tükrözik azonban azt az új szemléletet, ami a család és a lakóközösség önjelentésére teszi a hangsúlyt, és partneribb kapcsolatot alakít ki a szakemberek és a családok között. Fontos annak mérlegelése is, hogy milyen megtakarításokat tesz lehetővé ez a szemléletváltás, és milyen többletkiadásokat igényel. Új-Zélandon bezárták a nagy és költséges nevelőotthonokat, ami jelentős költség-megtakarítást eredményezett. A rendszer fenntartására szükséges forrásokat át lehetett csoportosítani a gyereknevelést vállaló, de anyagi gondokkal küszködő családok támogatására. A nevelőotthonok és a nevelőszülőket alkalmazó rendszerek igen sok szakembert igényeltek, mivel a családjától elszakadt gyerekek súlyos, kezelésre szoruló, gyakran csak nehezen vagy egyáltalán nem gyógyuló sérüléseket szenvednek. Most a szakemberek közvetlenül a családokat segítik. Nem arról van szó, hogy a rendszer összességében olcsóbb lett, hanem a források átrendeződtek. Az, hogy a problémák helyben, a családokon belül oldódnak meg, nagy valószínűséggel hatékonyabb, eredményesebb a gyerekek szempontjából, és több sikerélményt jelent a rendszerben dolgozó szakemberek számára.

A két nap témája ugyan nem kapcsolódott szorosan egymáshoz, mégis mindkét témában volt egy fontos közös gondolat.

Ezt Mary a következőképpen fogalmazta meg: a családokkal csak akkor lehet valóban jó és szoros együttműködést kialakítani, ha mi -szakemberek – bízunk abban, hogy a családok jól tudják, hogy számukra mi a legjobb megoldás. Mi nem tehetünk többet, minthogy a döntés megvalósításában legjobb tudásunkkal segítjük őket. És ez nem kevés. A döntés maga azonban az érintettek felelőssége.

***

Érdekes szakmai program, résztvevői lehettünk. Jó, hogy ezekkel a szakmailag megalapozott új ötletekkel, módszerekkel nagyon különböző helyekről jött szakemberek, szülők és szociális munkások együtt ismerkedhettünk meg. Talán ez a közös élmény hozzásegít bennünket ahhoz, hogy együttműködésünk gyakoribb, zökkenőmentesebb és bizalomtelibb legyen a jövőben. Nagy szükség lenne rá!

Mary Iwanek sok írásos anyagot és egy videofilmet hagyott itt nekünk. A Család, gyermek, ifjúság szerkesztősége dolgozik az anyagok fordításán, és azokat fokozatosan közzéteszi a lapban. Az anyagok mindenki számára hozzáférhetőek a szerkesztőségben.

Gondolatok Mary Iwanek tanulmányából

A tanulmányban ismertetett kutatásával a szerző a nyitott örökbefogadások gyakorlata mellett foglal állást. Feltételezéseit, hogy nyitott örökbefogadás esetén az örökbefogadó szülők magabiztosnak érzik magukat a pszichológiai szülő szerepében, és ezt a biztonságérzetüket nem veszélyezteti a vér szerinti szülővel való kapcsolattartás; a nyitott örökbefogadás a vér szerinti szülőknek megkönnyíti a veszteséggel, gyász feldolgozásával való megküzdést – a kutatás eredményei alátámasztják.

A kutatás egy utánkövető vizsgálatot mutat be, melyben 17 örökbefogadó család és: 14 örökbeadó szülő vett részt. Ezekkel a családokkal Mary Iwanek személyesen is kapcsolatban

volt, amikor 1975. és 1979. között a nyitott örökbefogadások megtörténtek. Az örökbefogadó családok és vér szerinti szülők tapasztalatai az örökbefogadást követő 7-12 évre vonatkoznak.

Az alábbiakban összefoglalás helyett kiemelek néhány fontos és- érdekes gondolatot Mary Iwanek tanulmányából.

„Annak ellenére, hogy a kapcsolattartás jellege és gyakorisága nagyon különböző” volt az egyéni megállapodásoknak megfelelően, a szülőanyák tapasztalatai hasonlóak. A kutatásban részt vevő szülőanyák egyértelműen azt gondolták, hogy a nyitott örökbefogadás sokat segített nekik, mert így mindig tudták, hogy gyermekük jól van.”

Az egyik vér szerinti anya gondolatai: „A baba örökbeadása után pokoli kínokat éltem át. Nem is tudom, hogyan, lettem volna képes túltenni magamat ezen, ha nem kapom az örökbefogadó családtól a leveleket és fényképeket. Borzasztóim hiányzott a kislány, de legalább tudtam, hogy jól van. Idővel könnyebb lett, különösen mivel láttam, milyen jól gondoskodnak róla. Azt gondolom, az első években nem lettem volna képes találkozni vele és megint otthagyni, ezért csak leveleket és fényképeket kértem tőlük Most már sokkal könnyebb. Az örökbefogadó szülők nagyon kedvesek; minden fontos dolgról tájékoztattak. Most úgy érzem megbékéltem döntésemmel. Szégyeltem magam, de most nincs szükségem több információra. Félek ezt megírni az örökbefogadó szülőknek, nehogy azt higgyék, hogy engem nem érdekel. Nem így van, megbékéltem azzal, hogy ők egy család. Most ezt szeretném nem bolygatni tovább. Bármikor, megkereshetnek, ha szükségesnek érzik, vagy ha a gyerek ezt szeretné.”

***

„Arra a kérdésre, hogy miként ítélik meg utólag az örökbeadásra vonatkozó döntésüket, a legtöbb vér szerinti anya azt válaszolta, hogy akkor ez volt talán a helyes megoldás, azonban soha nem szeretnék ezt még egyszer átélni. Megfogalmazták, hogy mindent meg kell tenni, hogy a vér szerinti szülők és gyerekük együtt maradhassanak. Csak a legvégső esetben merülhessen fel az örökbeadás. Mindannyian egyetértettek abban, hogy az örökbefogadásoknak nyitottnak kell lenni.”

Az örökbefogadó szülők véleményéből: „Eleinte, amikor felmerült a nyitott örökbefogadás kérdése, feleségemmel azt gondoltuk, beleegyezzünk, végül is néhány levél és fénykép nem fog gondot okozni. Nyilván egy idő után nem is lesz erre igény. Később azonban, amikor megértettük a kapcsolat jelentőségét, és amikor biztosabbak voltunk magunkban, egyre több -mindent akartunk megosztani Judy-val, a vér szerinti anyával.”

„ Összes barátunk azt hitte megőrültünk, amikor megtudták, hogy kapcsolatban akarunk maradni a vér szerinti szülővel. >Tudjátok, hogy mit csináltok?< – kérdezték. ->'Gond lesz ebből! Várjatok, amíg kamaszok lesznek!< Mi nem éreztük a kapcsolattartást veszélyesnek, igyekszünk mindig megbirkózni a felmerülő kérdésekkel. Mindkét gyerekünk szeret Diana-val lenni. Első gyerekünket > titkosan< fogadtuk örökbe, és sajnáljuk, hogy így történt. De ez a lányunk is tudja, hogy majd neki is segítünk a kapcsolat kialakításában, ha ez lehetséges lesz.”

***

A gyerekekkel – koruk miatt (7-11 évesek) – nem készültek interjúk. Véleményüket a felnőttekkel való találkozások során tett megjegyzéseikből, spontán kialakult beszélgetésekből, kérdéseikből próbálta a szerző megérteni.

„A gyerekek megjegyzéseiből ítélve, voltak,, akiket nagyon érdekelt a vér szerinti Családjukról való beszélgetés, voltak, akiket kevésbé. Örökbefogadó szülők véleménye szerint a vérszerinti szülővel való kapcsolattartás akkor vált igazán tartalmassá és rugalmassá, amikor ezt a gyerekek is elkezdték igényelni. Különösen élvezték a gyerekek a testvérekkel való találkozást és együttjátszást, főleg az olyan örökbefogadott gyerekek, akiknek a családban nem volt testvérük.”

***

„Minden örökbefogadó és vér szerinti szülő egyetértett abban, hogy a legfontosabb az, hogy minden fél szerepe világos legyen a gyerekek előtt. Előre tisztázni kell, hogy mikor mit mondhatnak a gyerekeknek, nem lehetnek titkok és a gyerekek kérdéseire az örökbefogadással és származásával kapcsolatban mindig őszintén, de nagyon egyszerűen kell válaszolni. Véleményük szerint, ha a felnőttek meg tudnak állapodni, akkor a gyerekeknek sem lesz gondjuk helyzetük megértésével.”

***

„Az örökbefogadó szülők szerint: alapvetően fontos, hogy az örökbefogadni szándékozók el tudják fogadni meddőségüket; megértsék azt, hogy az örökbefogadás egy életreszóló kapcsolat, ami nem egyenlő a jogi helyzet rendeződésével, az örökbefogadás a szülőségnek egy sajátos formája és az örökbefogadott gyermek nevelése különbözik a 'megszült' gyermek nevelésétől. A nyitott örökbefogadás lehetőséget teremt ezen különbözőségek feldolgozására. Az örökbefogadó szülők szerint az örökbefogadásoknak nyitottnak kellene lenni, természetesen mindig olyan mértékben és úgy, ahogy az a résztvevő felek számára elfogadható, úgy hiszik a kutatásban résztvevő örökbefogadó szülők, hogy azok, akik nem képesek a nyitott örökbefogadásra, azok nem lehetnek képesek az örökbefogadásra sem. Az ilyen örökbefogadni szándékozók vagy nem dolgozták fel meddőségükkel kapcsolatos érzelmeiket, vagy azt gondolják, hogy az örökbefogadás ugyanolyan, mint bármilyen más vér szerinti gyerek nevelése.

Az örökbefogadó szülők a gyerek szükségleteit és jogait tartják mérvadónak és a vér szerinti szülővel való kapcsolattartást és az információcserét a gyerek pozitív énképe és identitásfejlődése miatt látják szükségesnek.”

***

„A nyitott örökbefogadás se nem könnyű, se nem problémamentes. Nincs olyan út, amely megóvná az embereket az élet kockázataitól. A kutatás alapján azonban úgy tűnik, hogy a hagyományos titkos örökbefogadásokhoz képest kisebb a gyerek >elvesztésének< kockázata az őszinte párbeszédre alapuló kapcsolatokban.”

„Az elmúlt 50 évben a legtöbb nyugati társadalomban az örökbefogadás kérdését titkok vették körül. Ez sok lelki problémát okozott az örökbefogadottak, az örökbefogadók és az

örökbeadók számára. Sok könyv és tanulmány született az örökbefogadás kérdéséről. Ezek többnyire különböző gyermeknevelési technikákkal illetve az örökbefogadás pszichodinamikai folyamataival foglalkoztak. Kevés figyelem irányult azonban arra a kérdésre, hogy milyen identitási problémái lehetnek az örökbefogadottnak, illetve arra, hogyan él meg az örökbeadó szülők helyzetüket. Keveset tudunk arról is, hogy mit is jelent örökbefogadott gyerek szülőjének lenni.”

***

„Nem is olyan régen az általános gyakorlat az volt, hogy az örökbefogadás szereplői semmit sem tudtak egymásról, az örökbefogadás titkossága ezt biztosította. Ez a gyakorlat leképezte az uralkodó társadalmi közgondolkodást az erkölcsiséggel, a házasságon kívül születeti gyerekekkel, a meddőséggel kapcsolatban. Ezt a szemléletet megerősítették liowlthy gyermekpszichológiai kutatásul is, melyek szerint a gyermek érzelmi biztonságához az szükséges, hogy egy szülőpárhoz kötődjön, és ezt a kapcsolatot ne veszélyeztesse a másik (mi esetünkben vér szerinti) szülővel való kapcsolat. Gyakran előfordult, hogy a szülőanya barátai és családja sem tudtak a megszületett gyerekről, célszerűnek látszott abban támogatni ezeket a nőket, hogy feledkezzenek meg a történetekről és kezdjenek új életet.”

***

„Ma a legtöbb szakember véleménye az, hogy a lehető legtöbb információt kell megadni az örökbefogadó szülőknek. Elfogadott, hogy még a kellemetlen információkat is meg kell mondani, hogy az örökbefogadó szülők tudjanak segíteni gyerekeiknek az esetlegesen felmerülő nehézségekkel való megbirkózásban. Családterápiával foglalkozó szakemberek egyértelműen bebizonyították, hogy a titkoknak milyen káros hatású van a családi kapcsolatokra. A folyamatos nyílt kommunikáció a bizalomra épülő kapcsolat kialakulásának. A kutatások bizonyítják azt is, hogy az örökbeadó anyák nem felejtik el gyerekeiket. Sokan nem képesek gyászukat feldolgozni és egész életükben magukkal hordozzák ennek terhét. A sok tudományos eredmény ellenére -- melyek alátámasztják a nyílt kommunikáció fontosságát az örökbefogadásban részt vevő felek között . a gyakorlatban ez nem mindig valósul meg. Még mindig gyakori, hogy örökbefogadó szülők az örökbefogadottság tényét sem mondják el gyermeküknek.”

***

„Az örökbefogadást körülövező titok megnehezíti a kérdés kutatását is. Nagyon keveset tudunk ezért egyes örökbeadási gyakorlatok hosszú-távú hatásáról.”

Kutatások

John Triseliotis szociális munkás- professzor vezette az egyik legjelentősebb kutatást az örökbefogadás hosszútávú következményeiről skóciai adatok alapján („In Search for Origins”, 1973). Kutatásának legfontosabb megállapításai a következők:

„ Az örökbefogadottak többségénél a származás iránti érdeklődés egy nagyon mély lelki szükségletből eredő késztetés, nem egyszer kíváncsiság.

A származásuk iránt érdeklődő örökbefogadottak 40%-a csak információt akart szerezni vér szerinti szüleiről, 60%-uk azonban személyesen akart velük találkozni.

A származásuk körüli titkolódzás és bizonytalanság arról győzte meg az örökbefogadottakat, hogy valami szégyellni való van vér szerinti családjukkal kapcsolatban. Ez rossz hatással van énképük alakulására és ronthatja az örökbefogadó szülőkkel való kommunikációt is.

Örökbefogadott személyek esetében identitástudatuk megfelelő kialakulásához szükséges, hogy integrálni tudják magukban mindkét családjukat.”

Sorosky, Baran és Pannor kutatási eredményei („Adoption Triangle” 1978) cáfolják azt a széles körben e/terjedt nézetet, miszerint a szülőanyának van szüksége az anonimitásra és az újabb információktól való védelemre.

A legtöbb szülőanyát az örökbeadásra az készítelte, hogy gyermeke számára szerető családot és olyan körülményeket biztosítson, aminek megteremtésére ő nem volt képes.